ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

САМАРҚАНД ИҚТИСОДИЁТ ВА СЕРВИС ИНСТИТУТИ

“ХАЛҚАРО ТУРИЗМ ВА ТУРИЗМ СЕРВИСИ” КАФЕДРАСИ

«ЎЗБЕКИСТОНДА ТУРИЗМ СОҲАСИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА ТАБИИЙ ВА ЭТНОГРАФИК РЕСУРСЛАРДАН САМАРАЛИ ФОЙДАЛАНИШ МУАММОЛАРИ»

мавзусидаги халқаро илмий-амалий конференцияси

М А Т Е Р И А Л Л А Р И

(2019 йил 13-14 ноябр)

САМАРҚАНД – 2019

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

САМАРҚАНД ИҚТИСОДИЁТ ВА СЕРВИС ИНСТИТУТИ

“ХАЛҚАРО ТУРИЗМ ВА ТУРИЗМ СЕРВИСИ” КАФЕДРАСИ

«ЎЗБЕКИСТОНДА ТУРИЗМ СОҲАСИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА ТАБИИЙ ВА ЭТНОГРАФИК РЕСУРСЛАРДАН САМАРАЛИ ФОЙДАЛАНИШ МУАММОЛАРИ»

мавзусидаги халқаро илмий-амалий конференцияси

МАТЕРИАЛЛАРИ

Конференция тўплами «Ф-1-61. Ўзбекистон туристик-рекреацион салоҳиятини ривожлантиришда минтақавий геоахборот тизимини шакллантириш” номли фундаментал давлат гранти иш режаси асосида тайёрланди

(2019 йил 13-14 ноябр)

САМАРҚАНД – 2019

II ШЎЪБА. ЎЗБЕКИСТОН МИНТАҚАЛАРИДА ЖОЙЛАШГАН ТАБИИЙ ТУРИСТИК ҲАМДА МИЛЛИЙ МЕРОС РЕСУРСЛАРИДАН ТУРИСТИК МАҚСАДЛАРДА САМАРАЛИ ФОЙДАЛАНИШ МУАММОЛАРИ

И.С.Тухлиев, С.А.Абдухамидов МИНТАҚАВИЙ ТУРИЗМНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА РЕЖАЛАШТИРИШНИНГ ИЛИМИЙ-НАЗАРИЙ ЖИХАТЛАРИ..... 56

Пардаев О. М., Аблаизов А.А ЎЗБЕКИСТОННИНГ ТАБИАТ ИНТАҚАЛАРИДА ЭКОТУРИЗМНИ ТАШКИЛ ҚИЛИШ ВА РИВОЖЛАНТИРИШ СТРАТЕГИЯСИ..... 60

МатякубовУ.Р ХОРАЗМ ВИЛОЯТИ ТУРИЗМИНИ РИВОЖЛАНИШИДА ЭТНОГРАФИК РЕСУРСЛАРНИНГ ЎРНИ ВА АҲАМИЯТИ..... 63

Ҳайитбоев Р. ЎЗБЕКИСТОННИНГ ЧЎЛ МИНТАҚАЛАРИДАГИ ЭКОТУРИСТИК РАЙОНЛАРДА ЭКОТУРИЗМНИ РИВОЖЛАНТИРИШ..... 67

НоркуловаД.З. ЎЗБЕКИСТОНДА ТУРИЗМНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА МИЛЛИЙ ЭТНОГРАФИК ЖОЙЛАШТИРИШ ВОСИТАЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ ИМКОНИЯТЛАРИ..... 70

Z.O. Raximov, **U.E.Boynazarov** O‘ZBEKISTONDA GASTRONOMIK TURIZMNING O‘RNI VA ROLI..... 76

Мусаева Ш.А. **Усмонова Д.И., Усманов Ф.Ш.** МАМЛАКАТНИ МОДЕРНИЗАЦИЯЛАШ ШАРОИТИДА ТУРИЗМНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ЙЎЛЛАРИ..... 78

С.А.Абдухамидов МИНТАҚАВИЙ ТУРИЗМНИНГ АЙРИМ ИҚТИСОДИЙ-ИЖТИМОИЙ ХУСУСИЯТЛАРИ..... 81

Mamatqulova K.A. Eraliyeva Z L’INDUSTRIE DE TOURISME EN FRANCE..... 84

Mamatqulova K.A., UlashevN.N. LES GRANDS VILLES DE L’OUZBEKISTAN..... 86

Зоҳидов Ф.Ф. ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ИЧКИ ТУРИЗМНИНГ РИВОЖИ ВА ИСТИҚБОЛЛАРИ..... 89

Остонов Ў.Я ЎЗБЕКИСТОН ҲУДУДИДА ТУРИЗМ ИНФРАТУЗИЛМАСИ САЛОҲИЯТИ..... 95

Турсунов А. А. ЎЗБЕКИСТОНДА МАДАНИЙ-МАЪРИФИЙ ТУРИЗМНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА МИЛЛИЙ МЕРОС РЕСУРСЛАРИНИНГ РОЛИ..... 98

Egamberdiyev S., Tursunova G. KITOB DAVLAT GEOLOGIK QO’RIQXONASINING TURIZM SOHASIDAGI O’RNI..... 101

Рахмонов Р., Ёркулов Ж., Рахимова М. ОВЧИЛИК ХЎЖАЛИКЛАРИДА ОВ ТУРИЗМИНИ ЖОРИЙ ЭТИШНИНГ ИСТИҚБОЛЛАРИ..... 103

Imomov N.P., Sharifboyev D, G’afforov Sh. O’ZBEKISTONDA TURIZMNI JADAL RIVOJLANTIRISHDA EKOTURISTIK RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH..... 106

Eshquvvatova N., Abdiqobilov Sh., To’raqulova Q. GASTRONOMIK TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASINI QO’LLASH..... 109

O.Z.Xaydarov O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA TURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISH KONSEPSIYASI VA UNING SOHA RIVOJLANISHIDAGI IMKONIYATLARI..... 111

Rasulova D., Eshquvvatova N., Qulmurodova R. O‘ZBEKISTON MINTAQALARIDA JOYLASHGAN TABIIY TURISTIK RESURSLAR HAMDA MILLIY MEROS RESURSLARIDAN TURISTIK MAQSADLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH MUAMMOLARI..... 115

Alimov A., Kaljanov D. MINTAQADA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA TABIIY VA ETNOGRAFIK RESURSLARNING O’RNI..... 117

M.Mardonova TURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISHDA MADANIY OBYEKTLARDAN FOYDALALANISHNING AHAMIYATI..... 119

Жабборов Р., Хамитов М.Х., Маликов Э. КИТОБ ТУМАН ТАРИХИНИ ЎРГАНАМИЗ. ҚАДИМГИ “ЧОХАК” ЁХУД “ЧААК” МАНЗИЛГОҲИ..... 122

D.Yessimova, A.Yessim THE ROLE OF HISTORICAL OBJECTS OF TOURISM IN THE DEVELOPMENT OF TOURISM IN PAVLODAR REGION..... 124

bo’lgan tabiiy sharoitga ega, uning boyliklarining sanog’i cheksiz, tarixiyligi bilan esa butun dunyoni o’ziga jalb etib kelmoqda. Ammo Vatanimizda yuqorida keltirilgan takliflarni amalda qo’llasak yurtimizni dunyoga tanitishda hamda iqtisodiy jihatdan yuksaltirishda juda ham o’rinli bo’lgan bo’lar edi.

O.Z.Xaydarov – SamISI o‘qituvchisi.

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA TURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISH KONSEPSIYASI VA UNING SOHA RIVOJLANISHIDAGI IMKONIYATLARI

Аннотация: *в этой статье рассматриваются вопросы концепция развития туризма в стране и ее потенциал для развития туризма.*

Ключевые слова: *туризм, экономика, концепция, экономические условия, реформы, ускоренное развитие туризма, приоритетные цели и задачи.*

Annotation: *this article discusses the concept of tourism development in the country and its potential for tourism development.*

Key words: *tourism, economy, concept, economic conditions, reforms, accelerated tourism development, priority goals and objectives.*

2019-2025 yillarda O‘zbekiston Respublikasida turizm sohasini rivojlantirish Konsepsiyasi qulay iqtisodiy sharoitlar va omillarni yaratish bo‘yicha, olib borilayotgan islohotlarning samaradorligini oshirish, turizm sohasini jadal rivojlantirish bo‘yicha ustuvor maqsad va vazifalarni belgilash, uning iqtisodiyotdagi o‘rni va ulushini oshirish, xizmatlarni diversifikatsiyalash va ularning sifatini oshirish hamda turizm infratuzilmasini takomillashtirishga qaratilgan vazifalarni o‘z ichiga oladi. Daslab Turizm sohasining bugungi kundagi holati tahlilini ko‘rib chiqamiz.

O‘zbekiston juda katta turizm va rekreatsiya salohiyatiga ega, unda jami 7,4 ming madaniy meros obyektlari mavjud, ulardan 209 tasi to‘rtta muzey shaharlar “Xiva shahridagi Ichan-qal’a”, “Buxoro shahrining tarixiy markazi”, “Shahrisabz shahrining tarixiy markazi”, “Samarqand shahri” hududida joylashgan bo‘lib, YUNESKO butunjahon merosi ro‘yxatiga kiritilgan.

2010-2017 yillar davomida turizm xizmatlari eksporti hajmi ikki baravar oshdi va 2017 yilda 546,9 million AQSh dollari, 2018 yilda esa 1 041 million AQSh dollarini tashkil etdi. 2016 yilgacha xorijiy tashrif buyuruvchilar sonining o‘sish sur’ati o‘rtacha yillik 8 foizni, 2017 yilda 7 foizni tashkil qilib, 2,69 million nafardan oshdi. 2018 yil yakunlari bo‘yicha respublikaga 5,3 million xorijiy turistlar tashrif buyurdi. Xususiy sektorni qo‘llab-quvvatlash va muhofaza qilishga qaratilgan choralar ko‘rilgani natijasida, 2015 yilda 398 tani tashkil qilgan turizm tashkilotlari soni 2018 yil yakuni bo‘yicha 950 taga, mehmonxona xo‘jaliklari soni 661 tadan 900 taga yetdi.

So‘nggi yillarda turizm infratuzilmasini rivojlantirish bo‘yicha yirik investitsiya loyihalari amalga oshirildi, shu jumladan Toshkent shahrida “Hyatt Regency Tashkent” va “Lotte City Notel Tashkent Palace” brendli mehmonxonalar ochilishi, Andijon, Urganch va Toshkent shahrida madaniy-ko‘ngilochar bog‘larning tashkil etilishi, “Angren-Pop” temir yo‘li ochilishi, Buxoro, Qarshi, Shahrisabz va Xiva shaharlariga tezyurar poyezdlar uchun elektrlashtirilgan temir yo‘llari ochilishini aytib o‘tish joiz.

Brinchidan, turizm sohasida davlat siyosati istiqbolda hududlar va ularning infratuzilmasini kompleks jadal rivojlantirishda turizm sohasi yetakchilik qilishi, dolzarb ijtimoiy-iqtisodiy vazifalarni echish, ish o‘rinlarini ko‘paytirish, hududlar diversifikatsiyasi va rivojlanishini ta’minlash, aholining daromadlari, yashash darajasi va sifatini oshirish hamda mamlakatning investitsiyaviy jozibadorligi va imidjini yaxshilashga qaratilgan.

2018 yilda kirib kelayotgan xorijiy turistlar sonini ikki baravarga oshirishning muhim omillari sifatida viza rejimi, O‘zbekistonda bo‘lish qoidalari hamda tadbirkorlik faoliyatini olib borish tartibi soddalashtirilgani, turizm sohasida infratuzilmaning rivojlanishi va turizm salohiyatini targ‘ib qilish choralari ko‘rilgani ko‘rsatish mumkin, shu jumladan:

- qo‘shimcha 9 ta (umumiy 18 ta) davlatga vizasiz rejim joriy etilgani, fuqarolariga kirish vizalarini berishning soddalashtirilgan tartibi joriy etilgan davlatlar soni 12 tadan 50 taga ko‘paygani;

- elektron kirish vizalarini rasmiylashtirish va taqdim etish tizimi ishga tushirilgani, O‘zbekiston hududidan tranzit bilan o‘tayotgan 101 davlat fuqarolariga O‘zbekistonga vizasiz kirish, vaqtincha bo‘lish va fuqarolarni o‘tkazish punktlari orqali chiqib ketish tartibi joriy qilingani;
- xorijiy fuqarolarni respublika hududida vaqtinchalik ro‘yxatga olish tartibi soddalashtirilgani, mazkur tartib “E-MEHMON” tizimi orqali to‘liq elektron shaklga o‘tkazilgani;
- mehmon uylarini sertifikatsiya qilish tartibi bekor qilingani;
- respublika hududiga olib kirilayotgan 8 va undan ko‘proq yo‘lovchi tashishga mo‘ljallangan turistik klassdagi avtotransport vositalarini sertifikatsiya qilishning yangi mexanizmi joriy etilgani hamda buning natijasida 2018-yilda turistik klass avtotransport vositalarining parki 128 donaga ko‘paytirilgani ko‘rishimiz mumkin.

Ikkinchidan, turizmni rivojlantirish konsepsiyasida turizm sohasini rivojlantirishning asosiy maqsadlari va bosqichlari belgilab berilgan bo‘lib,

2019-2025 yillarda O‘zbekiston Respublikasi turizm sohasini rivojlantirishning maqsadlari turizmni milliy iqtisodiyotning strategik sohasiga aylantirish, turistik xizmatlarni diversifikatsiyalash va sifatini oshirish hamda turistik infratuzilmani, shu jumladan xorijiy sarmoyalarni jalb qilish va samarali reklama-marketing ishlarini olib borish evaziga takomillashtirish orqali yuqorida ko‘rsatilgan maqsadli ko‘rsatkichlarga erishish ko‘zda tutilgan.

Turizm sohasini rivojlantirishning asosiy bosqichlari quyidagilardan iborat:

- 2019- 2025 yillarda turizmni rivojlantirish uchun mustahkam qonunchilik bazani yaratishga qaratilgan institutsional islohotlar, infratuzilmani modernizatsiyalash va mamlakat brendini targ‘ib qilish;
- 2019-2025 yillarda mamlakat iqtisodiyotida turizm industriyasi ulushini ko‘paytirish. Ushbu yo‘nalishda zarur infratuzilmani rivojlantirish va dunyo bozorida respublikaning turizm salohiyatini targ‘ib qilish orqali mamlakatning yalpi ichki mahsulotida turizm ulushini 5 foizgacha (2017 yil yakuni bo‘yicha 2,3%) yetkazish, shuningdek, 2025 yil yakuniga qadar 9 milliondan ortiq turistlarni, shu jumladan uzoq xorijdan 2 million turistni jalb qilish belgilab quyilgan.

Uzoq istiqbolda O‘zbekiston turizmi milliy iqtisodiyotdagi yutuqlar bilan cheklanib qolmasdan, mintaqa va dunyo turistik xizmatlari bozoriga eng raqobatbardosh davlatlar qatorida kirib borishi mumkin.

Uchinchidan, Turizmni rivojlantirishning asosiy yo‘nalishlari.

Bu sohasida qisqa muddatli istiqbolga mo‘ljallangan maqsadli vazifa va ustuvorlardan kelib chiqib, quyidagi asosiy yo‘nalishlar bo‘yicha chora-tadbirlarni faol amalga oshirish ko‘zda tutilgan:

1) turistik faoliyat sohasiga oid normativ-huquqiy bazani takomillashtirish, turizm sohasini rivojlantirish uchun qulay sharoitlar yaratishga qaratilgan xalqaro me’yor va standartlarni joriy etish, shu jumladan:

- turistik faoliyatni qo‘llab-quvvatlashga qaratilgan qonunchilikni takomillashtirish, bunda qonunchilik asosini kuchaytirish va turizm sohasida tadbirkorlik subyektlarini qo‘llab-quvvatlovchi normalarni yagona hujjatga birlashtirishni nazarda tutish;
- respublikaga asosiy turistik oqimini ta’minlovchi, iqtisodiy barqaror va xavfsiz davlatlarning fuqarolari uchun viza rejimini yanada liberallashtirish bo‘yicha bosqichma-bosqich chora-tadbirlarni amalga oshirish;
- xususiy sektorni jalb qilish va tadbirkorlar faolligini rag‘batlantirish bo‘yicha manzilli chora-tadbirlarni amalga oshirish, sohani barqaror rivojlantirish uchun zarur shart-sharoitlar yaratish;
- davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarini joriy etish va keng qo‘llash.

Yuqorida sanab o‘tilgan chora-tadbirlarni amalga oshirish mamlakat normativ-huquqiy bazasini xalqaro standartlar va me’yorlar bilan uyg‘unlashtirish, turizm sohasini rivojlantirish uchun qulay shart-sharoitlar yaratish, iqtisodiyotda turizm sohasining rolini oshirish uchun iqtisodiy resurslardan samarali foydalanish, shu jumladan 2025 yilda turizm eksportini 951 mln. AQSh dollaridan 2,2 mlrd. AQSh dollarigacha oshirishni ta’minlaydi.

2) turistlarning ehtiyojlari va talablarini inobatga olgan holda, mamlakatning barcha hududlarida turizm infratuzilmasi va yondosh infratuzilmani rivojlantirish, xususan:

- talabni inobatga olgan holda, yangi joylashtirish vositalarini qurish va mavjudlarni rekonstruksiya qilish bilan bir qatorda yondosh infratuzilmani (umumiy ovqatlanish obyektlari, transport-logistika tuzilmalari, ko‘ngilochar maskanlar industriyasi, madaniy va sport muassasalari, turistik namoyish obyektlari va boshqalarni) rivojlantirishga qaratilgan turizm industriyasini rivojlantirish bo‘yicha kompleks chora-tadbirlarni ishlab chiqish;
- mehmonxonalar va boshqa turizm infratuzilmasi obyektlarini qurishga oid loyihalarni amalga oshirish mexanizmini soddalashtirish, tadbirkorlarga o‘z xizmatlarining sifatini oshirish uchun qo‘shimcha shart-sharoitlar yaratish, shuningdek, jahonga mashhur mehmonxona biznesi brendlarini O‘zbekistonga jalb qilishni rag‘batlantirish;
- joylashtirish vositalarini bosqichma-bosqich rivojlantirish, yirik, o‘rta, kichik mehmonxonalar va xostellarni qurishni rag‘batlantirish hamda mavjud mehmonxonalarni rekonstruksiya va modernizatsiya qilishga alohida e’tibor qaratish;
- zamonaviy xalqaro standartlarni hisobga olgan holda ko‘cha infratuzilmasini (o‘tish yo‘llari, trotuarlar, kichik arxitektura shakllari, sanitar-gigiyenik shoxobchalar, jismoniy imkoniyati cheklangan insonlar uchun obodonlashtirish elementlari va boshqalarni), shu jumladan turizm-rekreatsion markazlarda yaratish;
- turizm navigatsiyasining yagona unifikatsiyalashtirilgan tizimini joriy etish va rivojlantirish, ko‘chalarda, hududlarda, turizm namoyishi obyekti hisoblangan bino va inshootlar ichida, transport vositalari va tarmoqlarida hamda avtomobil yo‘llarida turizm navigatsiyaning unifikatsiyalashtirilgan ko‘rsatkichlarini o‘rnatish.

Yuqorida sanab o‘tilgan chora-tadbirlarni amalga oshirish:

- turoperatorlar soni 860 dan 1 676 tagacha hamda turizm sohasining boshqa subyektlari sonini oshirish evaziga xalqaro standartlarga mos turizm infratuzilmasini rivojlantirish, shuningdek joylashtirish vositalari soni 850 dan 3000 tagacha o‘sishini;
- turizm xizmatlari sifati, xilma-xilligi va eksport hajmining o‘sishi, jahon bozorining yirik vakillari (brendlarini) jalb qilish va xorijiy investitsiyalar oqimini ko‘paytirishni ta’minlaydi.

3) transport logistikasini rivojlantirish, tashqi va ichki yo‘nalishlarni kengaytirish, transport xizmatlari sifatini oshirish, shu jumladan:

- yo‘lovchilar tashuvini rivojlantirish, shu jumladan doimiy transport qatnovini yo‘lga qo‘yish, turli transport vositalarining qulay tutash bog‘lamalarini tashkil etish, turizm markazlarini birlashtiruvchi respublika va mintaqaviy ahamiyatga molik yangi avtomobil yo‘llarini qurish va mavjudlarni rekonstruksiya qilish, tutash yo‘l infratuzilmasi (kemping va servis xizmat ko‘rsatish obyektlari, umumiy ovqatlanish markazlari, tibbiy va sanitariya shoxobchalarini) yaxshilashga qaratilgan davlatlararo shartnomalar bilan tasdiqlangan dasturni shakllantirish, transport tariflarini optimallashtirish bo‘yicha chora-tadbirlarni ishlab chiqish va amalga oshirish;
- yirik xalqaro aviatashuvchilarni jalb qilish, budjet aviatashuvlarni tashkil qilish;
- respublika hududlari o‘rtasida aviaqatnovlarni rivojlantirish;
- yangi temir yo‘llarni qurish va mavjudlarni takomillashtirish, yuqori tezlikda harakatlanadigan elektropoyezdlardan foydalanishni kengaytirish;
- sifatli transport xizmatlarini ko‘rsatish uchun transport vositalarining harakatlanuvchi tarkibini muntazam yangilab borish.

Yuqorida sanab o‘tilgan chora-tadbirlarni amalga oshirish:

- xalqaro parvozlar va to‘g‘ridan-to‘g‘ri, shu jumladan mamlakatning tarixiy shaharlariga reyslarning geografiyasini kengaytirish, aviaqatnovlar sifatini oshirish va qiymatini pasaytirish;
- o‘z ichiga havo, temir yo‘l va avtomobil transportini qamrab olgan qulay va arzon transport logistikasini ta’minlash, respublika hududlariga va xorijiy davlatlarga sayohatlarni amalga oshirishda qulay shart-sharoitlar yaratish;
- mamlakatni yo‘lovchilar tashish sohasida yirik mintaqaviy transport “xabi”ga aylantirishni ta’minlaydi.

4) quyidagilarni ta’minlash maqsadida turizm bozorining turli qatlamlariga mo‘ljallangan turistik mahsulotlar va xizmatlarni diversifikatsiya qilish orqali mavsumiy omillar ta’sirini kamaytirish bo‘yicha kompleks chora-tadbirlarni qabul qilish:

- turizm yo‘nalishlarini tizimlashtirish va pasportlashtirishni amalga oshirish, O‘zbekiston Respublikasining marshrutlari tarmog‘i va turizm namoyishi obyektlarining yagona axborot bazasini shakllantirish;
- O‘zbekiston Respublikasining xilma-xil hamda yilning turli fasllarida jozibador va raqobatbardosh turistik mahsulotlari, shu jumladan mamlakat hududlarida tematik turistik zonalari va klasterlarni yaratish orqali hamda turizmning istiqbolli turlari (ziyorat, ma’rifiy, ekologik, etnografik, gastronomik, sport, davolovchi-sog‘lomlashtiruvchi, qishloq, sanoat, ishbilarmonlik va boshqalarni) hisobga olgan holda, yangi turizm dasturlarini ishlab chiqish;
- zamonaviy va raqobatbardosh hunarmandchilik-suvenir mahsulotlarini ishlab chiqarish hamda “MICE – turizm”ni rivojlantirish bo‘yicha dasturiy chora-tadbirlarni ishlab chiqish va amalga oshirish.

Yuqorida sanab o‘tilgan chora-tadbirlarni amalga oshirish:

- bir nechta turizm turlarini birlashtirish hamda turli-tuman tadbirlar bilan boyitish orqali taklif etiladigan turistik turlarining jozibadorligini oshirish, mamlakat bo‘ylab turistik turlarining o‘rtacha davomiyligini kamida ikki sutkaga oshirib, 8 sutkagacha yetkazish, shaharlar bo‘yicha esa amaldagi 1,5-2 sutkadan 3 sutkagacha ko‘paytirish;
- turizmning barqaror rivojlanishi va mamlakatimizga takroriy tashriflar soni oshishini ta’minlaydi.

5) respublika ichida turizm xizmatlariga bo‘lgan ehtiyojni qondirishga qaratilgan turizm faoliyati subyektlarining faolligini rag‘batlantirishni ta’minlaydigan ichki turizmni rivojlantirish, xususan:

- turistik-ekskursion xizmatlar iste’moliga aholining keng qatlamlarini jalb qilish, ichki turizm harakatining ommaviyligini qayta tiklash, turizm xizmatlarini ishlab chiqish hamda mavsumiy notekislik oqibatlarini yumshatishda keng miqyosli ta’sirdan foydalanish maqsadida “O‘zbekiston bo‘ylab sayohat qil” Dasturining amalga oshirish mexanizmini takomillashtirish;
- ijtimoiy, madaniy-rivojlantiruvchi, ekologik, etnomadaniy hamda qishloq turizmi dasturlarini ishlab chiqish va amalga oshirish;
- umumiy va kasb-hunar ta’limi dasturlariga turistik ekskursiya tadbirlarini kiritish.
- Yuqorida sanab o‘tilgan chora-tadbirlarni amalga oshirish:
- sifatli turistik mahsulotlarni shakllantirish, mavsumiy omillarga bo‘lgan qaramlikni kamaytirish hamda mehmonxonalar yuklovini, ayniqsa yilning nomavsumiy oylarida oshirish maqsadida ichki resurslardan samarali foydalanish;
- hududlar o‘rtasida turistlar ichki oqimini kengaytirish, ular sonini yiliga 14 milliondan 19 milliongacha oshirishga imkon beradi.

6) Quyidagilar orqali O‘zbekiston Respublikasi turistik mahsulotini ichki va tashqi turizm bozorlarida ilgari surish, uning sayohat va dam olish uchun xavfsiz mamlakat sifatidagi imidjini mustahkamlash:

- O‘zbekiston Respublikasining yagona milliy turizm brendini yaratish hamda unga asosan har bir hududning o‘ziga xos xususiyatidan kelib chiqib, hududlarning turizm brendlarini yaratish;
- barqaror, asosan muhim hamda yo‘naltiruvchi turistik bozorlarga qaratilgan milliy turistik mahsulotni ilgari surish bo‘yicha samarador strategiyasini ishlab chiqish;
- milliy turizm bozorida mintaqadagi eng yirik turizm ko‘rgazmalaridan birini tashkil qilish maqsadida sohadagi ko‘rgazma faoliyatini jipslashtirish va qo‘llab-quvvatlash;
- mamlakatda va xorijda imidjni targ‘ib qiluvchi reklama-axborot kampaniyasini o‘tkazish;
- turistik xarakterga ega xalqaro tadbirlarda turizm tashkilotlarining o‘zi ishlab chiqargan mahsulotlarini ilgari surish bo‘yicha ishtirokini rag‘batlantirish;
- respublika bo‘yicha bepul faoliyat ko‘rsatuvchi, shu jumladan bron qilish, suvenirlar, kitoblar va turizm xaritalari bo‘yicha ma’lumot beruvchi axborot shoxobchalari sonini oshirish;

- yuqori turistik salohiyatga ega bo‘lgan hududlarda xavfsiz turizmni ta’minlash bo‘yicha ichki ishlar organlarining maxsus bo‘linmalarini tashkil qilish, ularni zamonaviy texnika va transport vositalari bilan ta’minlash.

Yuqorida sanab o‘tilgan chora-tadbirlarni amalga oshirish mamlakatimizni rivojlangan turizm industriyasi hamda boy turistik salohiyatga ega bo‘lgan, sayohat va dam olish uchun xavfsiz davlat imidjini shakllantirishga, shuningdek yangi turizm bozorlarini o‘zlashtirish, xorijdan tashrif buyuruvchilar sonini yiliga 4,8 milliondan 9 milliongacha, shuningdek O‘zbekistonga turistlarni jalb qilish bo‘yicha xorijiy hamkorlar sonini oshirishga xizmat qiladi.

Rasulova D. K. - SamISI IK-118 talaba
Eshquvvatova N. A- SamISI IK-118 talaba
Qulmurodova R. A - SamISI IK-118 talaba

O‘ZBEKISTON MINTAQALARIDA JOYLASHGAN TABIIY TURISTIK RESURSLAR HAMDA MILLIY MEROS RESURSLARIDAN TURISTIK MAQSADLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH MUAMMOLARI

Abstract: *This article describes the use of foreign natural resources in the development of tourism and the effective use of tourist resources in the Republic of Uzbekistan.*

Keywords: *Tourism, tourism resources, services, investment, tourism industry, infrastructure, income, gastronomic tourism.*

Аннотация: *В данной статье описывается использование зарубежных природных ресурсов в развитии туризма и эффективное использование туристических ресурсов в Республике Узбекистан.*

Ключевые слова: *туризм, туристические ресурсы, услуги, инвестиции, индустрия туризма, инфраструктура, доходы, гастрономический туризм.*

Mamlakatimizda turizmni ommaviy rivojlanishi, uning ijtimoiy-iqtisodiy hodisaga aylanishi bilan turizm sohasi faoliyatini samarali tartibga solish va optimallashtirish muammolari alohida ahamiyat kasb etmoqda. O‘zbekiston Respublikasida turizmni milliy iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish, hududlarni jadal rivojlantirish, yangi ish o‘rinlarini yaratish, aholining daromadlari va turmush darajasini oshirish, mamlakatning investitsiyaviy jozibadorligini oshirishni ta’minlovchi strategik tarmoqlardan biri sifatida rivojlantirish bo‘yicha kompleks chora-tadbirlar bosqichma-bosqich amalga oshirilmoqda. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 5-yanvardagi PF-5611-son Farmoniga binoan 2019 — 2025-yillarda O‘zbekiston Respublikasida turizm sohasini rivojlantirish Konsepsiyasi qulay iqtisodiy sharoitlar va omillarni yaratish bo‘yicha olib borilayotgan islohotlarning samaradorligini oshirish, turizm sohasini jadal rivojlantirish bo‘yicha ustuvor maqsad va vazifalarni belgilash, uning iqtisodiyotdagi o‘rni va ulushini oshirish, xizmatlarni diversifikatsiyalash va ularning sifatini oshirish hamda turizm infratuzilmasini takomillashtirishga qaratilgan.

O‘zbekiston juda katta turizm va rekreatsiya salohiyatiga ega, unda jami 7,4 ming madaniy meros obyektlari mavjud, ulardan 209 tasi to‘rtta muzey shaharlar — “Xiva shahridagi Ichan-qal’a”, “Buxoro shahrining tarixiy markazi”, “Shahrisabz shahrining tarixiy markazi”, “Samarqand shahri” hududida joylashgan bo‘lib, YUNESKO butunjahon merosi ro‘yxatiga kiritilgan.

2010 — 2017-yillar davomida turizm xizmatlari eksporti hajmi ikki baravar oshdi va 2017-yilda 546,9 million AQSh dollari, 2018-yilda esa — 1 041 million AQSh dollarini tashkil etdi. 2016-yilgacha xorijiy tashrif buyuruvchilar sonining o‘sish sur’ati o‘rtacha yillik 8 foizni, 2017-yilda — 7 foizni tashkil qilib, 2,69 million nafardan oshdi. 2018-yil yakunlari bo‘yicha respublikaga 5,3 million xorijiy turistlar tashrif buyurdi. Xususiy sektorni qo‘llab-quvvatlash va muhofaza qilishga qaratilgan choralar ko‘rilgani natijasida, 2015-yilda 398 tani tashkil qilgan turizm tashkilotlari soni 2018-yil yakuni bo‘yicha 950 taga, mehmonxona xo‘jaliklari soni — 661 tadan 900 taga yetdi. So‘nggi yillarda turizm infratuzilmasini rivojlantirish bo‘yicha yirik investitsiya loyihalari amalga oshirildi, shu jumladan Toshkent shahrida “Nyatt Regency Tashkent” va “Lotte City Notel Tashkent Palace” brendli mehmonxonalar ochilishi, Andijon, Urganch va